

Tegelijkertijd werd een participatief traject gestart om voorstellen te doen omtrent de hervormingen die nodig zijn om interlandelijke adoptie beter te laten verlopen volgens de geformuleerde krijtlijnen. De voorstellen van de werkgroepen waren – voor zover de elementen die werden aangereikt op decretaal niveau dienen te worden verankerd – de basis voor een uitgebreide wijziging van het decreet interlandelijke adoptie. Op **15 september 2023** hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet. Het decreet is er sterk op gericht om wantoestanden te vermijden. Er wordt afgestapt van bepaalde terminologie zoals “adoptiekanaal” en “adoptiebemiddeling” die een op vraag van de kandidaat-adoptant aangestuurde aanpak insinueren. Er wordt toegewerkt naar adoptiebegeleiding voor alle dossiers, waar ook zorg een prominente plaats inneemt, en waarmee de mogelijkheid tot een zelfstandige adoptie verdwijnt. Het voorontwerp voorziet in de oprichting van een adviescomité interlandelijke adoptie dat mee waakt over de implementatie van het decreet enerzijds, maar anderzijds ook op casusniveau kan toekijken op het verloop en de beoordeling van dossiers. De visie dat adoptie in de eerste plaats een jeugdzorgmaatregel moet zijn, wordt in het decreet sterk benadrukt door de beslissing om vanaf 1 januari 2026 een gezamenlijk voortraject voor kandidaten, zowel voor adoptie als voor pleegzorg, aan te bieden. Het decreet voorziet eveneens in een gewijzigd takenpakket voor zowel het Vlaams Centrum voor Adoptie als voor de adoptiedienst voor interlandelijke adoptie, waarbij samenwerking vooropstaat.

Met betrekking tot de adoptiediensten besliste de vorige Vlaamse Regering eerder al op **24 mei 2019** dat er vanaf 1 januari 2023 nog slechts één adoptiedienst voor interlandelijke adoptie zou worden erkend.

B. VORIGE BESLISSINGEN

- VR 2019 2405 DOC.0825 Beslissing om vanaf 1/01/2023 nog slechts één dienst te erkennen;
- VR 2021 0309 MED.0285 Eindrapport expertenpanel interlandelijke adoptie;
- VR 2021 1709 MED.0315 Krijtlijnen vanuit de Vlaamse Regering naar de toekomst toe;
- VR 2021 1012 MED.0430 Beslissingskader screening herkomstlanden;
- VR 2022 0909 DOC.0998 Uitsstel startdatum eengemaakte dienst naar 1/07/2023;
- VR 2023 1509 DOC.1088 Voorontwerp van decreet interlandelijke adoptie.

C. SITUATIE VAN DE ADOPTIEDIENSTEN

Na de eenmaking van de binnenlandse adoptiedienst en de dienst maatschappelijk onderzoek - die instaat voor het onderzoek naar de geschiktheid van kandidaat-adoptiegezinnen – besliste de Vlaamse Regering op **24 mei 2019** dat er vanaf 1 januari 2023 in Vlaanderen slechts één interlandelijke adoptiedienst zou zijn. Deze datum werd door de Vlaamse Regering op 9 september 2022 uitgesteld naar 1 juli 2023 omwille van de werkzaamheden rond het decreet, waarvan men de impact op de toekomstige werking van de dienst wilde kunnen inschatten en om de diensten toe te laten hun fusie te finaliseren.

De omvang van de subsidie geeft een goed beeld van de omvang van de diensten: de drie adoptiediensten (FIAC-Horizon, Het Kleine Mirakel en Ray of Hope) ontvingen in 2022 een totale subsidie van 1.075.756,70 euro (of 358.586 euro per dienst).

Bij het vastleggen van de krijtlijnen op **17 september 2021** voor interlandelijke adoptie heeft de Vlaamse Regering expliciet gekozen voor een samenwerkingsformule waarin zowel het VCA als de diensten ook in de toekomst nog een rol spelen. De diensten beschikken over belangrijke

nieuwe decreet, waar we de piste van het kanaalonderzoek door de interlandelijke adoptiediensten verlaten, is de screening expliciet opgenomen als opdracht voor het VCA.

////////////////////////////////////

Twee klachten werden effectief behandeld door de Klachtendienst en de klachtinhoud werd, samen met het VCA, met de adoptiedienst besproken. Voor de beide klachten is een aantal elementen weerhouden die betrekking hebben op communicatie, begeleiding of aanpak van prospecties en is aan de adoptiedienst gevraagd om voor de toekomst zijn werking op die punten bij te sturen.

De meest recente klacht, over een adoptie uit Colombia, is ondertussen ook behandeld door de Klachtendienst. Uit die resultaten blijkt dat wat de interlandelijke adoptiedienst betreft een aantal klachtelementen niet kunnen worden uitgeklaard.

De Klachtendienst wijst ook op de dubbele rol van het VCA binnen interlandelijke adoptie. Het VCA staat enerzijds zelf mee in voor concrete dienstverlening bij ieder individueel adoptiedossier en is op dat moment partner van de interlandelijke adoptiedienst en anderzijds staat het VCA tegelijkertijd ook in voor de erkenning, de subsidiëring en het toezicht op de kwaliteit van de werking van de interlandelijke adoptiedienst. De klachtendienst besluit "*Voor de (kandidaat)-adoptanten is het niet altijd duidelijk wat ze van het VCA kunnen verwachten wanneer ze te maken krijgen met een tekortkoming in het verloop van hun adoptie.*"

Het VCA stelt zelf ook vast dat de kandidaat-adoptanten hun diensten percipiëren als niet onafhankelijk. Op korte termijn is daarom de afspraak gemaakt dat ontevreden kandidaat-adoptanten die klacht willen indienen systematisch worden doorverwezen naar de klachtendienst.

De klachtenprocedure moet onder de loep genomen worden via een audit om te komen tot een aanpak waarin kandidaat-adoptanten het volste vertrouwen hebben.

2. Regeling tot 31 december 2023

Bij de erkenning van één dienst vanaf 1 juli 2023 zou een projectsubsidie worden toegekend aan de andere dienst(en) om te kunnen voorzien in een vlotte overdracht van dossiers.

Gelet op het bezwaar dat werd ingediend, en de daarmee gepaard gaande opschorting van de erkenning van een dienst, werd in afwachting van de definitieve beslissing aan de bestaande drie diensten een projectsubsidie toegekend voor de periode van 1 juli 2023 tot en met 30 september 2023. De projectsubsidie is ondertussen verlengd tot 31 december 2023 met het oog op zoveel mogelijk continuïteit in de opvolging van de lopende dossiers.

Onder lopende dossiers wordt verstaan:

- Kandidaat-adoptanten met een bemiddelingsovereenkomst met de dienst die dateert van vóór 1 juli 2023;
- Adoptanten met een nazorgovereenkomst bij de dienst die dateert van vóór 1 juli 2023;
- Dienstverlening aan geadopteerden met rootsvragen.

De facto zitten kandidaten met een bemiddelingsovereenkomst² vandaag in twee mogelijke situaties.

- Er zijn kandidaten voor wie het VCA iets kan doen, als de landen zelf matchen;
- Er zijn kandidaten voor wie het VCA niets kan doen, omdat de matching door de interlandelijke adoptiedienst in Vlaanderen dient te gebeuren. Landen weigeren namelijk logischerwijze om verder te werken met een dienst die niet erkend is.

Zonder bijkomende maatregelen zit een aantal kandidaat-adoptanten met een bemiddelingsovereenkomst vandaag geblokkeerd in hun interlandelijk adoptietraject.

² Kandidaten die na het doorlopen van het maatschappelijk onderzoek en na onderzoek van de 'moraliteit' door het parket van de familierechter een geschiktheidsvonnis krijgen, kunnen een bemiddelingsovereenkomst afsluiten bij een interlandelijke adoptiedienst met het oog op het zoeken van een goede match voor een bepaald herkomstland. Een geschiktheidsvonnis blijft 4 jaar geldig (verlengbaar met 2 jaar zolang de procedure loopt).

